

A felkelő nap vezetése alatt

Az OCiszt Generális Apát levele 2017 karácsonyra

Kedves Testvérek,
Most, mikor már az Úr eljövetele ünneplésére készülünk, hálával gondolok az elmúlt év gazdagságára és a sok-sok találkozásra közösségeitekkel. Nem felejttem el azt a számos kritikus és drámai helyzetet sem, amelyben közületek többekkel osztozhattam. Személyes, közösségi, egyházi, szociális, politikai helyzetek, amelyekbe néha elveszettnek, eltévedtnek érezzük magunkat. Éppen ezért, gyakran kezdtem elmélkedni a tévelygés, összezavarodottság témáján, tehát azon az állapoton, amikor megállunk és képtelenek vagyunk megkülönböztetni a követendő út helyes irányát. A tévelygő összezavarodottságnak ez az állapota ma kulturális alaphelyzet is, melyet gyakran kihasználnak azok, akik a könnyű hatalmat keresik.

Amikor egy nép nem tudja már, hogy hová menjen, könnyen annak zsákmányává válik, aki hangosabban kiabálja, hogy a jó irány az, ha őt követik. A diktátorok, bármi is legyen az ideológia, amellyel előállnak, mindig olyan emberek, akik magukhoz tudják vezetni, vonni a tömegeket. Szent Benedek maga is figyelmeztet bennünket: mindnyájan, a mi közösségünk, vagy családunk, vagy saját munkaterületünk és felelősségünk kis világában, be tudunk dőlni ugyanennek a logikának és „zsarnokaivá” válunk a körülöttünk élőknek (vö. RB 27,6; 65,2).

O Oriens!

A kereszténység a válasz erre az eltévelyedett helyzetre, amelyben az ember és az egész társadalom szíve végül mindig benne találja magát. Az első megjelenése óta a betlehemi jászolban, Jézus-Krisztus irányt ad az emberek útjának. Ezt énekeljük ünnepélyesen a december 21-i liturgia „*O Oriens!*” kezdetű antifónájában:

*Ó felkelő Nap,
örök fény ragyogása, igazság Napja:
jöjj, és világosíts meg minket, kik sötétségben és a halál árnyékában ülünk,
jöjj, Urunk, jöjj és válts meg minket !*

Az „orientálni, irányt adni, betájolni” ige közvetlenül a Kelet (*Oriens*) szóból jön, amely azt a földrajzi pontot jelöli, ahol a nap fölkel. Az „*Oriens*”-nek, „Keletnek” első értelme a latin *oriri* igéhez kötődik, ami annyit jelent mint „születni, támadni”. A nap az *Oriens*, „Születő, Támadó” a szó szoros értelmében, mert az a csillag, amely fölkel. A napfelkelte ad irányt az egész földnek, ez irányítja fényével napunk folyását. Magának a világmindenségnek a természete szimbolikusan arra tanítja az embert, hogy orientálódjon, álljon keleti irányba, úgy kezdje el és úgy élje a napját, hogy tudja, merre visz az útja. A felkelő nap ad irányt a napjaink idejének és terének egészen naplementéig. És a nap, amely napfelkeltétől naplementéig tart az emberi élet szimbóluma is, amely a születés és a halál között van kifeszítve. E között a két pólus között kell, hogy az életnek legyen egy értelme, egy iránya, itt van szükség arra, hogy „orientálva”, vezetve legyen.

Jézus születése, az emberré levő Isten eljövetele, úgy mutatkozott meg, mint egy olyan fény felkelése, amely képes irányt adni minden emberi lény és minden nép életének. Hogy vezesse őket, ne a halál felé, a naplemente felé, hanem az élet oly teljessége felé, amelyet az ember nem képes magának megadni. A pásztorok, akik arra kaptak meghívást, hogy meglátogassák a megszületett Jézust, vagy a bölcsek, akik eljöttek őt imádni egy, a születése pillanatában titokzatosan megjelenő csillag vezetése alatt, arról tanúskodnak, hogy Krisztus, az emberek világában történő legelső megjelenése óta, az a fény, aki vezeti az életet, aki megadja az életnek az igazi irányát, értelmét. Aki Krisztusra irányul, megtalálja benne egész életének igazi iránymutatását. A bölcsek „más úton” térnek haza (Mt 2,12), amely többé nem követi Heródes vágyait, hanem amelyet a Gyermekek határoz meg, akivel találkoztak. Az agg Simeon egész életét a templomban élte, teljesen a Jézussal való találkozásra irányulva, és amikor megtörténik ez a találkozás, amikor eljön „a világosság, amely megvilágosítja a nemzeteket” (Lk 2,32), hogy megvilágítsa az ő életét, még a halál felé vezető út is egy „békében elmenetellé” válik számára, az örök élet felé, amelyet Krisztus jelenléte tárt fel neki (vö. Lk 2,29).

Minden valódi találkozás Jézussal értelmet ad az életnek, a helyes irányba állítja az életet a maga igazságában és szépségében.

Kilépni a káoszból

Mielőtt Jézus föl nem kel az emberek vagy közösségek életében, mindig káosz, összekuszálódott helyzet van. Mielőtt találkoznánk az Úrral, a világ Világosságával, minden zavaros, a szívünk, az élet, a gondolkodás, a kapcsolatok. Gondoljunk csak a gondolatoknak és az érzéseknek arra a zavarodottságára, amelyben az Emmauszi tanítványok találták magukat, vagy a Szamaritánus asszony erkölcsi és kapcsolati összevisszaságára, a megszállottak szellemi és mentális zűrzavarára, vagy gondoljunk arra a zavarra, amelyet a tanítványok csoportjában az becsvágy okozott, hogy ki a nagyobb közöttük, vagy a hitetlenségük. Mindenki, mielőtt találkozna Krisztussal, célt tévesztett, nem tudja, merre menjen, még akkor is, és főleg akkor, amikor azt gondolják, hogy a jó úton vannak, mint a farizeusok, vagy mint a Tarzusi Saul.

Fontos tudnunk, hogy ez a zavarodottság jelen van mindenekelőtt bennünk és a közösségeinkben is. Nem kell azonban azt gondolnunk, hogy az elveszettségnek,

iránykeresésnek ez az érzése szükségképpen negatív. Gyakran egyszerűen csak abból a valóságból fakad, amelybe belekerültünk. Számos közösség tagjai törékenysége miatt érzi magát elveszettnek, az előrehaladott életkor és a hivatások hiányának következtében. Néha a társadalom összezavarodottsága, egy ország politikai és gazdasági helyzete az, amely a zavarodottság és az elveszettség érzését kelti bennünk. Az elveszettség lehet egyfajta fertőzés is, amely egy tagjáról terjed át az egész közösségre, például amikor valaki komoly krízisen megy keresztül, vagy elhagyja a közösséget, vagy a közös hivatáshoz képest súlyos hűtlenséget él meg.

Akkor is, amikor minden rendben van, pozitív lehet, hogy egy személy vagy egy közösség átmegy olyan pillanatokon, amikor újra meg kell találnia a helyes irányt, mert ez azt jelenti, hogy úton vagyunk és haladunk. Aki mindig csak ül, vagy fekszik, az sohasem fogja magát eltévedve érezni, de nem is mozog, nem is halad.

Minden olyan helyzetben, amikor ki kell jönnünk a zavarodottságból és újra föl kell fedeznünk az életünk útjának irányát, fontos, hogy mindezt ne magunk felé, vagy mindenféle világi vezetők felé fordulva tegyük, hanem, amint minden nap énekeljük a *Benedictus*-ban, „a magasságból felkelő Napunkhoz, aki azért jön, hogy fényt hozzon azoknak, akik sötétségben és halálos homályban ülnek”, és aki egyedül képes „lépteinket a békesség útjára vezérelni” (Lk 1,78-79).

Az első századok óta, a templomok keletelése arra nevelt, hogy az imádságot úgy éljük meg, mint olyan cselekedetet, amellyel az életünk helyes irányát újra föl vesszük. Kelet felől kell Krisztusnak visszajönnie. Kelet felől jön is már Krisztus, fölkelvén, mint a nap, minden reggel, minden éjszaka után, még a lelki sötétségek után is, amelyekben elveszítjük az élet irányát. Mindig kell imádkoznunk azért, hogy újra irányt és értelmet adjunk az életnek, mindannak, ami történik velünk, annak a helyzetnek, amiben éppen vagyunk, és, hogy ez az irány és ez az értelem maga Krisztus legyen: az Ő jelenléte, az Ő eljövetele, hogy találkozzék velünk, az Ő velünk haladása. Amikor nem imádkozunk így, azzal szembesülünk, hogy bennünk és körülöttünk csak növekszik a zavarodottság, egy olyan rendetlenség, amely szomorúvá teszi az életet. Az imádság nem veszi el a fáradtságot, a szenvedést, a törékenységet, de lehetővé teszi, hogy mindennek értelmet találjunk, egy irányt, egy rendet, amely örömet és békét szül.

Az Úr az!

Nem önmagában az imádság az, amely az életet irányítja. Imádkozni azt jelenti, hogy Kelet felé nézünk, hogy lássuk a napfelkeltét. A napfelkelte, a nap megnyilvánulása, fénye és melege az, amely megszabadít minket a sötétségek zavarodottságától és a halál árnyékától. Az ima akkor változtatja meg az életet, ha az értünk fölkelő Krisztus jelenléte felé fordul.

Amikor személyek vagy a közösség problémáival és nehézségeivel szembesülünk, mennyi időt tudunk azzal vesztegetni, hogy megoldásokat keresünk, vagy azt hisszük, hogy valamin igazán változtathatunk anélkül, hogy azzal kezdenénk, hogy Krisztushoz fordulunk, aki eljött, aki meghalt és feltámadt, hogy kinyilatkoztassa magát minden lehetséges emberi helyzetben és ezeknek értelmet és célt adjon! A

megoldások is jönnek majd, és a változás is megérkezik, de ez már nem a mi művünk lesz, hanem valóban egy fény visszatükröződése bennünk és körülöttünk, amely megnyitotta a szemünket.

Hogyan kel föl Krisztus fényes jelenléte az életünkben?

Amikor az Evangéliumon elmélkedünk, azt vesszük észre, hogy az Úr nagyon ritkán mutatkozik meg hirtelen fellobbanó fényként. Szinte minden alkalommal Krisztus megjelenése olyan, mint a felkelő nap, mint a hajnal, amely hirdeti és fokozatosan feltárja ő ragyogásának forrását.

Miként azon a reggelen, amikor Péter és néhány tanítvány elmentek halászni és egész éjjel semmit sem fogtak. És a feltámadt Jézus, úgy tűnik, pontosan úgy jelenik meg, mint a hajnal: „Amikor megvirradt, Jézus ott állt a parton. De a tanítványok nem ismerték fel, hogy Jézus az” (Jn 21,4). És az ő csalódásuk és zavarodottságuk láttán, hogy semmit sem fogtak, Jézus irányítani, vezetni kezdi őket, elmondja nekik, hogyan cselekedjenek, hogy az életük gyümölcsöző, hasznos és boldog legyen: „Vessétek ki a bárka jobb oldalán a hálót, s ott majd találtok.’ Kivetették a hálót, s alig bírták visszahúzni a tömérdek haltól”(Jn 21,6). És János apostol akkor fölismeri, hogy ez a jelenlét, amely úgy kel föl, mint a nap és az életet a maga teljessége felé vezeti, a Feltámadott: „Erre az a tanítvány, akit Jézus kedvelt, így szólt Péterhez: ‘Az Úr az!’”(21,7). Mindnyájan látják és hallják ezt a jelenlétet, amely egyre inkább megmutatkozik számukra, de csak egy ismeri föl Jézust, és adja tovább ezt a fölismerését az ő legközelebbi társának. És amilyen mértékben Krisztus fényes jelenléte fölkel, az Ő fölismerése is terjed, mintha János meggyújtott volna egy gyertyát erről a húsvéti tűzről és továbbadta volna a lángot Péternek és a többieknek. Így mindnyájan ott találták magukat együtt Körülötte, csendben, boldogan, és az Úr iránt imádással és szeretettel teli szívvel. „A tanítványok közül senki sem merte megkérdezni: ‘Ki vagy?’ – hiszen tudták, hogy az Úr az. Jézus odajött, fogta a kenyeret, s adott nekik. Ugyan így halat is.” (Jn 21,12-13)

Ez a megragadó jelenet, tele gyöngédséggel és barátsággal, nem kellene-e, hogy számunkra és közöttünk is újra és újra megvalósuljon? Nem kellene-e, hogy a közösségeink számára ez mindennapos eucharisztikus esemény legyen? Ha ez nem történne meg, mi értelme volna együtt élni, együtt munkálkodni, mint az apostol halászok, együtt imádkozni, és étkezni? És leginkább mi értelme volna osztozni a fáradozásokban, a kudarcokban, az erőnk és emberi lehetőségeink megfogyatkozásában?

„Jézus megszólította őket: ‘Fiaim, nincs valami ennivalótok?’ ‘Nincs’ – felelték.” (Jn 21,5). Gyakran, mintha, amikor Jézus eljön, hogy kérje tőlünk a munkálkodásaink gyümölcsét, bezárva maradnánk az elutasításunkba, hogy „Nincs”, bezárkózva a „nincs”-be, amely arra szorítkozik, hogy megállapítsa a korlátainkat, anélkül, hogy valami többre vágyna, anélkül, hogy többet kérne.

Ennek a bezárkózásnak az az abszurditása, hogy nem kérünk és nem vágyunk semmi többre, még a végtelenül „több” jelenlétében sem, aki megadatott számunkra, aki néz bennünket, beszél hozzánk, és vágyik ránk. A nap már fölkel és mi becsukjuk a szemünket, hogy a sötétben éljünk.

A hit szemei

Az Úr már megjelent az életünkben, már megjelent a világ életében. Amikor a pásztorok vagy a bölcsek összehívatnak Betlehemben, Jézus már megszületett. És minden tanítvány, aki tanúja volt a Feltámadásnak, már arra nyitotta föl szemét, hogy fölismerjen egy Jelenlétet, aki már kijött a sírból, akit már Magdolna a kertésznek vélve látott, aki már órák óta együtt haladt velük Emmausz felé, egy Jelenlétet, aki már ott volt a parton és nézte, hívta, várta őket. Jézus jelenlétét nem mi teremtjük meg, hanem csak fölismerjük a hit ajándéka által. A hit olyan, mint a szem: nem azért lát, mert ő hozza létre a fényt, hanem azért mert kinyílik, hogy befogadja, mint ajándékot. A hit mindig azt jelenti, hogy kinyitjuk a szemünket, hogy fölismerjük, a Lélek ajándékában Isten jelenlétének fényét Krisztusban.

Ezért van az, hogy Jézus csak akkor korholja a tanítványokat, amikor hitetlenkednek, amikor nem nyitják ki a szemüket egy olyan fényre, amely már adva van. Semmi sem okoz nagyobb fájdalmat Krisztusnak, mint a szemünknek ez a bezárása az Ő jelenlétének ragyogása előtt. Ezért siratta Jézus Jeruzsálemet: „Amikor közelebb érve megpillantotta a várost, megsiratta. 'Bárcsak te is felismernéd – mondta – legalább ezen a napon, ami békességre volna! (...) nem ismerted fel látogatásod idejét'” (Lk 19,41-44).

Sohasem valamihez vagyunk hűségesek vagy hűtlenek, hanem valakihez. Az oly sok idős szerzetesnek ragyogó hűsége nem az évek számában mérhető, vagy a véghezvitt művekben, hanem a Krisztus iránti szeretetük frissességében. És, amikor valaki elmegy, talán a legfiatalabb, az szinte sohasem valami súlyos hűtlenség következtében van, hanem azért, mert nem tudta, nem volt képes kinyitni a szemét az Ő jelenléte fényére, aki egyedül ad értelmet minden hivatásnak, és az emberi törekvéségeinknek is, hogy megéljük ezt a hivatást.

Újra középpontba helyezni az Úr jelenlétét és hozzá irányítani az életünket, az Ő mindennapi kapcsolatokban és gesztusokban történő fölkeléséhez viszonyítva élni az életünket, ez a keresztény élet nagy feladata, amelyet a szerzeteseknek mindennél előbbre kellene helyezniük. Az a feladatunk az Egyházban, bármilyen tevékenységet végezzünk is, hogy megmaradunk a közöttünk fölkelő Krisztusra irányulva, aki „lépteinket a békesség útjára vezérli” (Lk 1,79): a magunk békéjére, mindenki békéjére, az Atyával a Szentlélekben, Jézus Krisztus, az egész emberiség Megváltója által megvalósuló kommúnió békéjére. Csak ily módon kap értelmet a hitünk és a hivatásunk a világ számára, átadva így neki önmaga és a teljes valóság értelmét. Egyetlen személy is, aki Krisztusra irányuló és Krisztus által vezetett szívvel él, átalakítja a káoszt a saját célja felé irányuló valósággá, még akkor is, ha a világ mindebből semmit sem vesz észre.

Éppen ezért helyezte Isten az Egyházat a világba, amint azt a 88. Zsoltár megéneklé: „Boldog a nép, amely ünnepelhet, és arcod fényében járhat, Uram!” (Zsolt 88,16). Ez a nép vagyunk? A Rendünk, a közösségeink, ez a boldog, örömteli nép, mert a Misztérium, az Úr Krisztus feltárt Arcának fényében jár?

Újra Krisztusra irányulni

Ha elveszve, irányt vesztve érezzük magunkat, akkor is, ha követjük a hivatásunkat, és a közösségeinkben, ha némely helyzet felkavar, és döntésképtelenné tesz, hogy hogyan folytassuk tovább az utunkat, vagy azt a kísértést hozza, hogy álljunk meg vagy lépünk vissza, mindez azért van, mert nem vesszük figyelembe életünk Krisztusra irányultságát, nem eléggé irányítjuk figyelmünket személyesen és együtt a Napra, aki fölkel, hogy vezérelje lépteinket. Elbizakodottan azt gondoljuk, önhittent azt képzeljük, vagy egyszerűen lazaságunkban úgy véljük, hogy képesek vagyunk magunk irányt találni az életben, anélkül, hogy Jézusra irányulnánk. Azt hisszük, hogy képesek vagyunk meghatározni létünk sarokpontjait anélkül, hogy azt a pontot néznénk, ahol a nap fölkel. Ezért nem ritka, hogy olyan emberekkel vagy közösségekkel találkozunk, akik abban a meggyőződésben, hogy a jó irányba haladnak, éppen ellenkezőleg, ellentétes irányba tartanak. Aki nem nézi a Keleten fölkelő napot, nem lehet biztos abban, hogy Északra, Délre, vagy Nyugatra tart-e.

De hogyan engedjük, hogy az értünk fölkelő Krisztus jelenléte irányítson minket?

Elég volna elolvasni és figyelmesen átélmélni, a saját életünkre és a saját helyzetünkre alkalmazva, Szent Benedek Reguláját, ahhoz, hogy megtanuljunk ezzel a tájékozódási képességgel élni, ami a keresztény bölcsesség. Az Egyház teljes hagyománya és a Tanítóhivatal, amely azt ma aktualizálja, ezért vannak számunkra.

Látva a közösségeink és nem csak a mi közösségeink helyzetét és szükségleteit, fontosnak tartom, hogy két pontot hangsúlyozzak.

A Jézusra néző csend

Először is, szükséges, hogy mindig újra tudatosítsuk, hogy egyedül Krisztus az élet igazi Útja (vö. Jn 14,6). Egyedül Ő vezet minket az Atyához, minden teremtmény, minden ember, minden egyes szív kezdetéhez és céljához. És újra tudatosítanunk kell, hogy Krisztus úgy Út, hogy együtt járja velünk az utunkat, kísér minket, tehát valóban jelenvalóvá válik számunkra.

Mindennek mindig egy tekintetből kell újraindulnia, amely fölismeri, hogy Ő jelen van. Jelen van a szívünkben, jelen az Egyházban, a szentségekben, igéjében, a felebarátban, a szegényben. Ez a felismerés egy csendes tekintet. Ahogy azt a Zsidókhöz írt levél kifejezi: „Ezért mi, akiket a tanúknak ilyen felhője övez, váljunk szabaddá minden tehertől, különösen a bűntől, amely behálóz minket, és fussuk meg kitartással az előttünk levő pályát. Emeljük tekintetünket a hit szerzőjére és bevégzőjére, Jézusra.” (Zsid 12,1-2a).

Minden fölösleges teherré válik, ami hiába fáraszt bennünket, ha soha nem állunk meg, akár talán csak egy másodpercre is, hogy csendben Jézusra nézzünk. Amint azt a Tibéírás-tó partján történő jelenetben láttuk: „A tanítványok közül senki sem merte megkérdezni: 'Ki vagy?' – hiszen tudták, hogy az Úr az” (Jn 21,12). Ott állnak, nyugodtan, tekintetüket Őrá irányítva, várva az ő kezdeményezését. János kiáltása – „Az Úr az!” – szívük csendes és imádással teli fölismerésévé vált: nem volt szükség arra, hogy beszéljenek, mert „hiszen tudták, hogy az Úr az”.

Ez a hozzáállás teszi lehetővé Jézusnak, hogy egyre inkább kinyilvánítsa magát, hogy még inkább jelenvalóvá legyen: „Jézus odajött, fogta a kenyeret, s adott nekik. Ugyan így halat is” (Jn 21, 13). A csend, amely az Urat nézi, kinyit bennünket az Eucharisztia ajándékára, Krisztus teljes ajándékára az embernek, Krisztusra, aki hagyja, magát asszimilálni, azért, hogy Ő legyünk.

Óróla beszélni magunknak

Ebből a csendből fakad a képesség, hogy beszéljünk Róla. A pásztorok, miután imádták Őt, beszélnek Róla mindenkinek, aki csak jelen van: „Miután látták, elbeszélték mindazt, amit már korábban megtudtak a gyermekről” (Lk 2,17). Az Emmauszi tanítványok arról beszélnek, amit Jézus jelenléte és szava vitt végbe a szívük mélyén (vö. Lk 24,32). Az apostolok Jézusról beszélnek Tamásnak (vö. Jn 20,25), majd az egész világnak.

Meglepődöm azon, hogy milyen keveset beszélünk Krisztusról a közösségeinkben, hogy mennyire kevésbé normális számunkra, hogy az Ő jelenlétéről, az Ő szaváról beszéljünk. Olyan, mintha együtt haladva, nem emlékeztetnénk egymást, hogy miért is vagyunk úton és hova is megyünk. Ellenben mennyire szép, hogy átadhatjuk egymásnak a Nap fényét, amely a lépteinket vezeti! Hogy hiányzik a béke néha a szívekben és a kapcsolatokban, az éppen azért van, mert nem segítjük egymást eléggé abban, hogy engedjük, hogy Krisztus vezessen minket és így a béke útjait kövessük.

Még magának az Isten Anyjának és szent Józsefnek is szüksége volt arra, hogy segítsék és vezessék őket azok, akik a Gyermeket szemlélték és beszéltek nekik Róla. Az agg Símeon, Jézust fogadva a Templomban, felkiáltott: „Már látták szemeim az üdvösséget, amit minden nép számára rendeltél: világosságul a pogányok megvilágítására.” (Lk 2,30-32). Azután elkezd beszélni Jézusról Máriával: „Ez a gyermek, sokak romlására és föltámadására lesz Izraelben: jel, amelynek ellenszegülnek”, feltárva az Anya sorsát is a Fiú Megváltásának művében: „s a te lelkedet is tőr járja át” (Lk 2,34-35).

Íme, kedves Testvéreim, úgy vélem, semmi sem sürgősebb számunkra és az emberiség számára, minthogy hivatásunk szívébe, középpontjába helyezzük a Jézusra irányuló tekintetet, a felkelő Napra, hogy így magunk között és mindenkivel együtt ennek a Fénynek a tanúi lehessünk.

Legyen ez az ajándék, amelyet magunknak, az Egyháznak és a világnak ajándékozunk, ezen a Karácsonyon és mindig!

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori
OCiszt Generális Apát